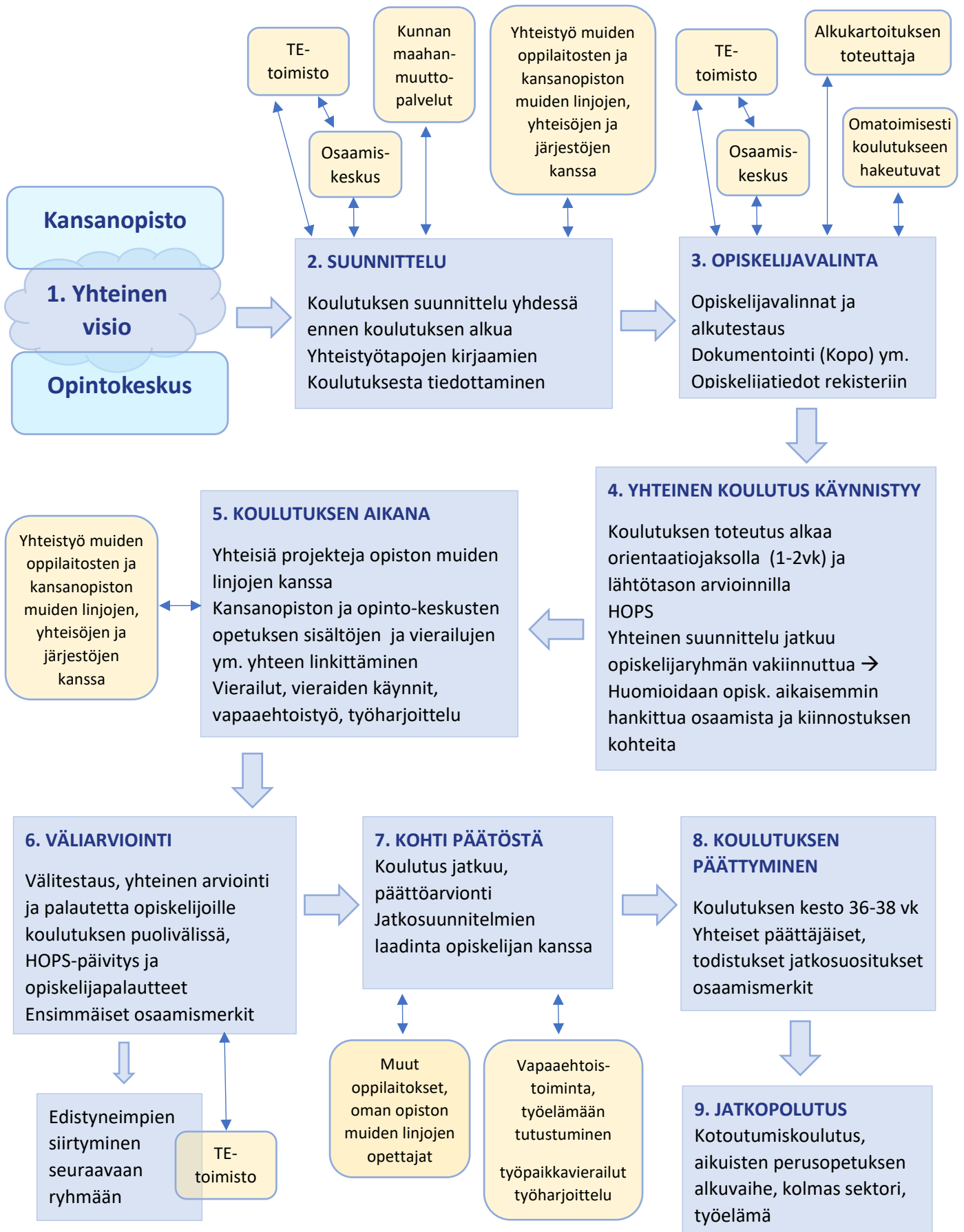

Kansanopistojen ja opintokeskusten yhteinen lukutaitokoulutuksen malli

Kansanopistojen ja opintokeskusten yhteinen lukutaitokoulutuksen malli

1. Yhteinen visio

Kansanopistojen ja opintokeskusten yhdessä toteuttaman toiminnallisuutta painottavan lukutaitokoulutuksen suunnittelu lähti yhteisestä visiosta, ajatuksesta kehittää uusi lukutaitokoulutuksen malli, jossa kaksi vapaan sivistystyön oppilaitosmuotoa toimivat yhdessä hyödyntäen omia vahvuusalueitaan tehden yhteistyötä ympäröivän oppilaitosyhteisön ja lähialueen yhteisöjen ja yritysten kanssa. Tavoitteena oli rakentaa koulutus, jossa luku- ja kirjoitustaito opitaan hyväksyvässä, kokonaisvaltaista ja kaksisuuntaista kotoutumista tukevassa ympäristössä. Mahdollisuus tarjota maahanmuuttajille kotoutumiskoulutukseen kuuluvaa lukutaitokoulutusta maksuttomasti perustuu Vapaan sivistystyön uuteen koulutustehtävään, jonka mukaan oppilaitos saa 100% valtionosuusrahoituksen opiskelijoista, joilla on voimassa oleva kotoutumissuunnitelma, joka on laadittu kunnassa tai TE-toimistossa. Koulutuksen kesto on 36–38 viikkoa, 25 h/vk.

- Koulutukseen suositellaan enintään 12 opiskelijan ryhmiä. Mikäli opettajan työparina on koulunkäynnin ohjaaja, suositeltava ryhmäkoko olisi enintään 15 opiskelijaa.
- Ryhmäkoko tulisi kuitenkin voida pienentää, mikäli ryhmässä on useampia opiskelijoita, jotka aloittavat opiskelunsa alkavan lukutaidon tasolta tai ryhmä on hyvin heterogeeninen

2. Suunnittelu

Koulutuksen suunnittelu lähtee kansanopiston ja yhden tai useamman opintokeskuksen päätyessä suunnittelemaan ja toteuttamaan yhteistä koulutusta. Oppilaitosten johdon ja koulutusta yhdessä toteuttavien opettajien on tärkeää olla mukana alusta lähtien yhteistyöstä sovittaessa. Jo koulutuksen suunnitteluvaiheessa rakennetaan yhteydet alueen TE-toimistoon ja mahdolliseen osaamiskeskukseen sekä kunnan maahanmuuttajapalveluun, joiden kanssa mm. selvitetään koulutuksen järjestämisen tarpeellisuutta. Alkavasta koulutuksesta ilmoitetaan TE-toimistolle tai osaamiskeskukseen sekä kunnan maahanmuuttajapalveluihin. Muiden lähialueella lukutaitokoulutusta järjestävien tahojen kanssa sovitellaan koulutusten aloittamisajankohtia niin, että koulutuksia alkaisi mahdollisimman tasaisesti.

Lukutaitokoulutusta tarvitsevien henkilöiden joukko on hyvin heterogeeninen. Yhteistyöllä voidaan pyrkiä ainakin suuremmilla paikkakunnilla muodostamaan hieman homogeenisempia ryhmiä ja huomioimaan tulevien opiskelijoiden lähtötaso ja tarpeet mahdollisimman hyvin.

Päätettäessä yhteisen koulutuksen toteuttamisesta:

- Neuvotellaan TE-toimiston kanssa kahden oppilaitosmuodon yhdessä toteuttaman koulutuksen mallin sopivuudesta lukutaitoa tarvitsevien henkilöiden kotoutumiskoulutuksen osaksi.
- Opisto ja opintokeskus sopivat keskenään ryhmän koosta.
- Opisto ja opintokeskus tekevät sopimuksen yhteistyön tavoista, työajan käytöstä, opetusosuuksista, mahdollisista vuokrista jne.
- Koulutuksen opetussuunnitelma perustuu [vapaan sivistystyön opetussuunnitelmasuosituksen](#), jonka perustalle rakennetaan paikallinen opetussuunnitelma tai päivitetään edellisen lukuvuoden suunnitelma, mikäli em. koulutusta on ollut jo aikaisempina vuosina. Kansanopiston ja opintokeskuksen opetukset linkitetään siten, että opetus näyttäytyy opiskelijalle yhtenäisenä kokonaisuutena. Suositeltavaa on suunnitella koulutus yhteistyönä, jotta kansanopiston ja opintokeskusten koulutussisällöt täydentävät ja tukevat aidosti toisiaan opiskelijan näkökulmasta.
- Tehdään alustavia suunnitelmia kansanopiston sisällä muiden opiskelijaryhmien kanssa toteutettavista yhteisistä projekteista
- Etsitään vierailukohteita, vierailijoita ja esim. vapaaehtoistyö- ja työharjoittelupaikkoja opiskelijoille.

3. Opiskelijavalinta

Maahanmuuttajan koulutukseen hakeutuminen alkaa alkukartoituksesta, joka tulee tehdä kahden kuukauden aikana Te-toimiston asiakkuuden alkamisesta tai siitä, kun maahanmuuttaja on pyytänyt alkukartoitusta esim. kunnan asiakkaana. Viranomainen voi tehdä alkukartoituksen itse tai ostaa palvelun ulkopuoliselta toimijalta. Esimerkiksi monet koulutuspalvelujen järjestäjät tarjoavat alkukartoitukseen liittyviä toimenpidekokonaisuuksia. Sekä kuntien että TE-toimistojen vastuulla olevat alkukartoitukset perustuvat sisällöltään alkukartoituksesta annettuun asetukseen (570/2011), mutta alkukartoituksen eri osa-

alueet painottuvat maahanmuuttajan tilanteesta riippuen eri tavalla. Alkukartoituksen perusteella TE-toimisto ohjaa maahanmuuttajia heille soveltuviin koulutuksiin, joko suoraan oppilaitoksiin tai paikkakunnan osaamiskeskuksen kautta.

- Kun TE-toimisto ohjaa maahanmuuttajan tiettyyn koulutukseen, kirjaa hän maahanmuuttajan tiedot Te-hallinnon ylläpitämään Koulutusportti-järjestelmään (Kopoon) tiedoksi oppilaitokselle, johon uutta opiskelijaa tarjotaan. Kunnan asiakkaita ei voida kirjata Kopoon ja tämän takia, mikäli kunta ohjaa maahanmuuttajan tiettyyn koulutukseen, tulee kunnan virkailijan laatia kotoutumissuunnitelma, jossa kyseinen koulutus on hyväksytty omaehtoiseksi kotoutumiskoulutukseksi. Hakiessaan koulutukseen maahanmuuttaja tuo oppilaitokselle kyseisen dokumentin. Kansanopiston ja opintokeskuksen/opintokeskusten on säilytettävä dokumentaatio siitä, että ko. opiskelijoilla on kotoutumissuunnitelma, johon kyseinen koulutus on kirjattu, sillä tämä on 100 %:n valtionrahoitusosuuden perusta ja tarkastuksessa rahoituksen perusteena oleva dokumentaatio tulee löytyä oppilaitoksista.
- Opiskelijavalintamenettelyissä on alueellisia ja oppilaitoskohtaisia eroja. Esim. Helsingissä Stadin osaamiskeskus ohjaa opiskelijat eri lukutaitokoulutuksiin sen perusteella, mitä oppilaitosten kanssa on etukäteen sovittu esim. opiskelijamääristä ja pyrkimyksestä ohjata mahdollisuuksien mukaan kohtuullisen saman tasoisia opiskelijoita yhteen ryhmään. Toisilla paikkakunnilla kaikki opiskelijaksi hakeutuvat henkilöt tekevät hakeutumisvaiheessa suomen kielen, matemaattisten taitojen ja englannin kielen testin ja osallistuvat haastatteluun. Näillä testeillä ja haastattelulla pyritään ennakoimaan tulevien opiskelijoiden jakaantumista eri opiskelijaryhmiin.
- Kun oppilaitos on tehnyt sopimuksen osaamiskeskuksen kanssa tietyn koulutuksen opiskelijamääristä ja mahdollisesti koulutukseen ohjattavien opiskelijoiden aikaisemmasta osaamisesta jne., sitoutuu oppilaitos ottamaan opiskelijaksi osaamiskeskuksen heille osoittamat henkilöt. Jos henkilö ei kuitenkaan saavu opiskelemaan tai, jos koulutus todetaan hänelle sopimattomaksi, voidaan koulutus keskeyttää, jolloin opiskelija ohjataan hänelle sopivampaan koulutukseen.
- Paikkakunnilla, joissa toimitaan suoraan TE-toimiston kanssa, lopullisen opiskelijavalinnan tekee aina oppilaitos. Toteuttaessaan yhdessä koulutusta kansanopisto ja opintokeskus sopivat keskenään sen, suorittaako opiskelijavalinnan jompikumpi oppilaitosmuoto yksinään vai tekevätkö ne sen yhdessä.
- Omatoimisesti koulutukseen hakeutuvat maahanmuuttajat ohjataan ennen valintaa TE-toimistoon tai kunnan alkukartoituksista huolehtivan virkailijan luo, jotta koulutus tulee hyväksytyksi maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelmaan.
- Oppilaitos ilmoittaa Koulutusportin kautta TE-toimistolle TE-toimiston asiakkaina olevien maahanmuuttajien opiskelijavalinnoista ja kunnan maahanmuuttajapalveluun kunnan kautta tulleet opiskelijat.

4. Yhteinen koulutus käynnistyy

- Koulutus aloitetaan orientaatiojaksolla. Orientaatiojakson aikana tehdään lähtötason arviointia ja aloitetaan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman (Hops) laadinta. Lähtötason arviointi on laajempi ja monimuotoisempi kuin opiskelijaksi hakeutumisen vaiheessa järjestetty testaus ja haastattelu. Lähtötason arviointi on nähty tarpeelliseksi, sillä TE-toimiston tai kunnan teettämästä alkukartoituksesta voi olla jo aikaa ja opiskelijan osaaminen on voinut tällä välin muuttua. Alkukartoitustilanne ja hakeutumisvaiheen testaus voivat myös olla hakijalle niin jännittäviä tilanteita, että hän ei niissä ole kyennyt osoittamaan osaamistaan. Näin orientaatiojakson aikainen lähtötason arviointi ohjaa opiskelijat paremmin sopiviin ryhmiin.
- Oppilaitosten välisessä sopimuksessa sovitaan hopsien tekemisen työnjaosta
- Kansanopistojen ja opintokeskusten yhteisiä koulutuksia on toteutettu kahdella tavalla, joko niin, että molemmat oppilaitosmuodot ovat heti koulutuksen alusta lähtien mukana opettamassa tai niin, että kansanopisto on aloittanut opetuksen yksin ja opintokeskus on tullut mukaan ensimmäisen jakson jälkeen n. 6 vk. kuluttua koulutuksen alkamisesta.
- Pääsääntöisesti yhdessä toteutetut koulutukset ovat rytmittyneet niin, että kansanopisto on opettanut neljä päivää viikossa ja opintokeskus yhden päivän. Rytmitys on kuitenkin täysin sovittavissa oppilaitosten kesken, kuitenkin niin, että yhden opiskelupäivän aikana opetusvastuu on yhden oppilaitosmuodon vastuulla.

- Koulutuksen toimintoja suunnitellaan edelleen huomioiden opiskelijoiden kiinnostuksen kohteita ja aikaisempaa osaamista sekä kehittämisen kohteita
- Koulutuksen aikana toteutetaan jatkuvaa arviointia ja annetaan positiivista palautetta pienistäkin edistymisaskeleista

5. Koulutuksen aikana: kokonaisvaltainen ja kaksisuuntainen kotoutuminen

- Kansanopistojen ja opintokeskusten yhdessä toteuttama lukutaitokoulutus vastaa hyvin Vapaan sivistystyön opetussuunnitelmasuosituksen mukaisiin tavoitteisiin, kuten kokonaisvaltaiseen kotoutumiseen ja toiminnallisuuteen lukutaitokoulutuksessa.
- Luku- ja kirjoitustaitoja harjoitetaan puhutun kielen kautta liittäen opiskelu arjen tilanteisiin ja toimintaan. Kun opiskelija oppii toimimaan suomen kielellä, vahvistuu hänen elämönhallinnan tunteensa ja itseluottamuksensa.
- Kaksisuuntaista kotoutumista tuetaan kannustamalla opiskelijoita tutustumaan paikkakunnan erilaisiin harrastusmahdollisuuksiin ja yhdistystoimintoihin, joihin opiskelija voisi jatkossakin osallistua myös osallistuminen opiston yhteisiin tapahtumiin ja toimiminen yhteistyössä opiston muiden ryhmien kanssa tukee kokonaisvaltaista ja kaksisuuntaista kotoutumista.
- Koulutuksen aikana järjestetään vierailuja ja kutsutaan vieraita ryhmään
- Kaksisuuntaista kotoutumista vahvistetaan myös liittämällä koulutukseen vapaaehtoistyötä tai työharjoittelua jossakin yhdistyksessä, yhteisössä tai työpaikalla. Vapaaehtoistyöstä ja työharjoittelusta tehdään sopimus opiskelijan, oppilaitoksen ja työn teettäjän kesken.

6. Väliarviointi: välitestaus, arviointi ja palautekeskustelu koulutuksen puolessa välissä

- Opiskelijoille annetaan läpi koulutuksen tukevaa ja rohkaisevaa palautetta
- Koulutuksen puolivälissä toteutetaan laajempi välitestaus ja harjoitellaan itsearviointia ja annetaan rakentavaa palautetta
- Arviointikeskusteluun osallistuvat opiston ja opintokeskuksen opettajat
- Päivitetään Hopsia (tarvittaessa myös muulloin)
- Jaetaan ensimmäiset osaamismerkkit.
- Tehdään tarvittaessa opiskelijoiden siirtoja ryhmästä toiseen huomioiden opiskelijoiden edistyminen ja tuen tarve.

7. Kohti päätöstä: jatkosuunnitelmat

- Tavoitteena on, että koulutuksen edetessä opiskelijoiden vapaaehtoistyö tai uudet harrastukset olisivat vakiintuneet tai, että opiskelijat olisivat työharjoittelun kautta löytäneet ammatin, johon voisivat jatkossa suuntautua.
- Koulutuksen päättymisen lähestyessä laaditaan opiskelijan kanssa jatkosuunnitelma. Tavoitteena on huolehtia siitä, että opiskelija pääsisi mahdollisimman pian jatkamaan seuraavaan hänelle soveltuvaan koulutukseen, harjoitteluun, työhön tai muuhun toimintaan, joka edistäisi hänen kotoutumis- ja työllistymistavoitteitaan.

8. Koulutuksen päätyminen

- Koulutuksen päättyessä opiskelijat saavat todistuksen ja arvion suomen kielen taitotasosta.
- Koulutuksen päätyttyä opiskelijoille jaetaan myös osaamismerkkejä
- Mikäli opiskelija on osallistunut työharjoittelujaksolle tai tehnyt vapaaehtoistyötä, saa hän näistä erillisen todistuksen

9. Jatkopolutus

- Opiskelija siirtyy seuraavaan koulutukseen, työkokeiluun, työelämään tai kolmannen sektorin toimintoihin